

מחודדין בפיר

עיונים בפרשת השבוע

גלידך תתרכ"א דבלך שבתית

ושמחתם לפני ה' אלוהיכם. כאשר הרמב"ם בא ללמד אותנו מהי שמחת החג, הוא מרחיב להבריל בין שמחה להוללות. שמחה נותנת הרגשה של סיפוק. של הצלחה להשיג מטרה. סוכות זה חג האסיף, המטרה היא לאסוף מכל החגים ולהביאם לתוך הבית. את ה"ותרועת מלך בו" של ראש השנה, את הכח של סליחה ומחילה גדי להמשיך הלאה בלי להתבוסס בבויץ של סכסוכים ומחלוקות ומעל לכל את שמחת החג של חג הסוכות. ראשית השמחה זה כאשר אנחנו יודעים ומודיעים לצאצאינו שאנחנו נמצאים בסוכה שהקב"ה הושיב אותנו בימי צאתנו מארץ מצרים. בצילא דמהימנותא. כאשר מרגישים שהקב"ה קרוב אלינו ומגן עלינו, פורש עלינו סוכת שלומיו, בוודאי שורה עלינו שמחה נעלה. שמחה של מצווה. אנחנו נמצאים כבר קרוב לשבע שנים במעין סחרחורת. תקופת הקורונה, מלחמת שמחת תורה וכל הנלווה שטרם הסתיים. מלבד זאת, הגזירות על עולם התורה מטעם רשעי ישראל. אנחנו אמורים ללמוד שיש כאן סוג של מסר של השי"ת שיש משהו בעבודת השי"ת לוקה בחסר. משהו אינו כדבעי. זה הזמן שנאסוף את כל מאמרי חז"ל כלפי הנחגות של יהודי. הלא המה כתובים בפרקי אבות. לדעת שבכל רגע ורגע יש עלינו עין רואה ואוזן שומעת. אנחנו בעצמינו חותמים יום יום על מעשינו אשר נכתבו בספר. כעת בא נתבונן בעניין אחד. אברך יקר, שוקד על תורתו, מתפלל בדבקות, נכנס לרכב ו.... מאבד את זה. כעת, לכל הדעות, כל רכב הורגים במשך השנה לא פחות מרובים. רובה האברך לא יקה ביד, חלילה, הוא לא רוצה, אהה? הנחיגה שלך היא יכולה לרצוח. אי היכולת לעצור לתת לאנשים לעבור במעבר חצי'ה, יהודי שכן נותן זכות לחוצים, חוטף צפצופים. ומה הפתק הפופולרי בחניון של אחד מגדולי הישיבות בארה"ב, סליחה על שדפקתי לך את המראה, קימטתי את הרכב. סליחה? אדם מועד לעולם, הדברים האלו עולים כסף רב. מי פסק לך שפתק סליחה זה מספיק. מי התיר לך לאבד דרך ארץ כלפי אדם שיוצא מחני'ה ואתה מצפצף לו בחוסר סבלנות. ולעקוף בתור בסופר, מי אתה לקבוע שאתה יותר חשוב מאלו שעומדים לפניך. מישהו בירר הלכתית שזה בסדר להעמיד ילד בתור לקופה ופתאום להופיע עם שלושה עגלות עמוסים. כמי שמלמד צעירי הצאן, ילדים שזה עתה נכנסו לעול תורה ומצוות, יש לי בנים של ראשי ישיבה, מגידי שיעורים ושאר כלי קודש, וזה כל שנה שורף לי את הלב מחדש, אף אחד מהם לא למד את כל תרי"ג המצוות לפני שנכנס לעול תורה ומצוות. היתכן? הלא החפץ חייב כתב בסוף חלק שני של שמירת הלשון, שבמצוות ציצית נאמר, למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי. מי שלא למד את כל תרי"ג מצוות, מהיכן יזכור, יוצא שבעצם יש חסר בקיום מצוות ציצית. אני מלמד כל ערב שבת הלכות שבת במסגרת ארגון "לקראת שבת", תלמידי יודעים, שכל מה שאנחנו לומדים זה רק טיפה בים, אבל לפני חבר מצווה הם חייבים להשלים עוד הרבה הלכות המצוות בכל שבת בשבתו.

סוכות זה הזמן לאסוף את כל זה לסוכה ומהסוכה לבית. לשפר את הדרך ארץ שקדמה לתורה ולשפר את לימוד ההלכה, כי ללמוד בלי לעשות, אין בה הרבה תועלת. כדי להכניס שנמחה לבית עלינו גם לשמח את הארבעה של השי"ת, האלמנה היתומים והגרים, אזי השי"ת ישמח אותנו ויקויים בנו והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד, בבית נכון ונישא בהר מרוב הרים.

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל. ע"ד הפסוק ארבעה מינין אלו הם גדלים על המים ולריכים להשקאת מים יותר משאר פירות, ולכך נלטינו בחג הסוכות שהוא זמן נסוך המים והוא יום הדין על גשמי השנה, שנראה להקב"ה על המים עם ארבעה מינין אלו המורים על המים, והכלו רז"ל אתרוג אחד לולב אחד שלשה הדסים ושתי ערבות: ועוד לפי הדרש, ארבעה מינין הללו רמז לד' אצרים שבגוף האדם שהם עיקר כל פעולותיו, הן לכל המלות הן לכל העצרות, והם העינים והלב, וכמו שדרשו רז"ל לבא ועינא תרי סרסורי דחטאה נינהו, שנאמר ולא תחורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, והשפתים ג"כ מלות הרבה וכנגדן עצרות הרבה תלויות בהן, והשדרה ג"כ כי היא עיקר הגוף והכח הנשפע בה מהמות, והוא שאמרו במדרש אתרוג דומה ללב, לולב לשדרה הדם לעינים, ערבה לשפתים. והכוונה בזה כי בהכשל האדם בעצרות של ד' אצרים אלו ימלא כופר בד' מינין אלו שהם כנגדן ודומין להן, לפי שבכל עצרה תמלא כפרה כשיעשה האדם מלאה כנגדה. וכן דרשו רז"ל על הורדוס המלך שהרג אלפים ורצות מישראל ושאכל לשמעון בן שטח אם אפשר שיהיה לו תקנה והשיב לו כי אפשר אם ישתדל בדנין בהמ"ק, ואמרו הוא כזה אורו של עולם כלומר על שהרג כמה מישראל, ילך ויעסוק באורו של עולם. והענין הזה מאיר עיני הלב, כי בודאי יש תקנה לעצרה בעשית מלאה כנגדה. ועל מלות הלולב הדומה לשדרה אמר דוד ע"ה כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. הנה דברי רבינו בחיי, ממצים את השמחה של סוכות ע"י ארבעת המינים בהם נאמר ושמחתם לפני ה' א' שבעת ימים. שיא השמחה בזמן שמחתנו היתה בשעת שמחת בית השואבה. משם שאבו רוח הקודש – רוח טהרה. רק רוח טהרה יכול להביא עלינו שמחה. בכל מצב, כאשר העיניים תרות – גולשות, הרי מיד יש חמדה – קנאה, רוח רעה. ממילא, ארבעת מינים אלו מסמנים את הקבלה בלב (אתרוג) שלא לתור בעיניים (ההדס). קבלה שנובעת מרוב מים, ואין מים אלא תורה. כשם שאין שמחה כשמחת התורה. אבל חייבים שדרה לעמוד חזק בקבלת הדברים. הערבה לשפתיים – ברית כרותה לשפתיים למלאות פינו רינה ותהילה. לכן, אלו הגדלים על מים רבים, מסמלים את העם היהודי שאינו יכול ללא התורה (מים). לקראת סיום התורה לוקחים יחד את כל ארבעת האברים החיוניים, סובבים אותם לכל מקום אשר כבודו יתב"ש מלא. זה מסמל קבלה אמיתית. המקדש של לבבינו זקוקה למים רבים כדי להאיר לאחים צמאים. אם נשתדל בבנין מקדשינו אנו, טהור עיניים יתב"ש יראה לב טהור, כמה לאורו של עולם.

חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנד ומיקבך. באספך התבואה אל ביתך מן הגורן ומן היקב: והגר והיתום והאלמנה, ישמחו ויעוללו ומתנות פירות האילן: כי יזכרך, שיהיה לך אסוף מרובה ולעניים יהיו מתנות מרובות: והיית אך שמח, תהי' שמח כלכל וצמחחתך לא יתערב עלבון. הספורנו בא להדגיש לנו, מה עניינה של חג הסוכות. המהות של החג היא האסיפה. שמחת התאספות כלל ישראל באחדות. שמחת בעל הבית האוסף יכולו המבורך. שמחת הכהנים אשר אספו את מתנות הכהונה. שמחת הלויים אשר אספו את המעשרות ושמחת העניים אשר אספו את מתנות העניים. כל אלו עשויות שעל בעל הבית לעשות. מתי תוכל

לקיים ושמחת בחגיך, שבעת ימים, מתי שאתה יודע ששולחן "רבי" (כאשר אין בית המקדש, הרי שולחנו של אדם מכפר, על ידי ויהיו עניים בני ביתך) מלא.

עצרת הוא, ענין העלירה הוא לא כלכלי לשכות ממלכת הדיוט אבל היא עם זה אזהרת עמידה איזה זמן במקומות הקדש לעבוד במקומות ההם את האל יתברך בתורה או בתפלה או בעבודה כענין וסם איך מעבדי שאלו ביום ההוא נעלר לפני ה' והוא אמרו קדש כום הראו עכרה ועל זה הדרכ אמר יהוא קדשו עכרה לבעל, אמר אם כן שזה היום אחר חג הסכות אשר בו שלמו כל שמחות הרגלים הוא קודש להיות יום עכרת שיעלרו במקומות הקודש ותהיה שמחתו שמחה של תורה ומעשים טובים כאמרו ישמח ישראל בעושו וזה כענין ויהי כי הקיפו ימי המסחה וישלח איוב ויקדשם והשכים בבקר והעלה עולות מספר כלם כי אמר איוב אולי חטאו בני וכו' וזה מפני השמחה הקודמת ובהיות שביום שביעי של פסח נעלרו ישראל עם משה יחדו לשורר לאל יתברך כאמרו אז יסיר משה ובני ישראל קדש אותו היום להיות עכרת לה' אף על פי שלא היתה התשועה בתחלת היום וזה בחר במסנה תורה כאמרו וביום השביעי עכרת לה' אלהיך לא תעשה מלאכה ובהיות שהיה יום החמשים ליציאת מצרים יום מתן תורה אשר בו נעלרו ישראל יחדו לעבודת האל יתברך קראוהו רבותינו ז"ל (מועד קטן פ"ק) ואלו מגלחין) עכרת, אמנם בתורה לא הוזכר אותו היום כזה השם כלל וזה מפני שקלקלו ישראל את המושג בעלירתם ויתנכלו את עדים מהר חורב. בדרך כלל דרכו של הספורנו לקצר. כאן בהסבר יום הנשגב שמיני עצרת, יום של ה"אבא" והבנים, הוא יוצא מגדרו. כל ימי הסוכות היינו זקוקים לכלי עזר כדי לשמח, סוכה, ארבע מינים, שאיבת מים ואפילו חבטת הערבה. ביום השמיני, המסמל מעל לטבע, זהו יומא דמלכא. יום שאנחנו שמחים ש"אין באלוהינו אין כאדונינו". אין צורך בסממן חיצוני, הקב"ה הטמין עצמו בתורה ונשמח עם התורה. ממילא מקיפין גם להראות השלמת עצמינו, קרבתנו העמוקה והאמיתית להקב"ה ללא עוררין. ממש ישמח ישראל בעושו, מה שלא משיגים לאחר שום חג אחר, ניתן להשיג בשמיני עצרת.

זכור משוי בתיבת גומא מן המים. נמו דלה דלה וְהִשְׁקָה צֶאֱן מִיָּם. סְגוּלֵיךְ עֵת צִמְאוּ לְמִיָּם. עַל הַסֵּלַע הָיָה וַיֵּצְאוּ מִיָּם: בשמיני עצרת מתפללים על הגשם. מזכירים את גדולת משה רבינו אשר כל שמו ניתן מעצם היותו במים. דווקא השם שנתנה בת פרעה, דבקה בו. ראשית היותו, ליד המים, מימי התיבה עד אשר הציל את בנות יתרו כדי שיוכלו לדלות מים. מנטיית ידו על הים ועד זריקת העץ במי מרה. מנתינת המים ברפידים ועד מי מריבה. גם רבי עקיבא אשר השלים את תורת משה רבינו (אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות אמר לפניו רבש"ע מי מעכב על ידך אמר לו אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות אמר לפניו רבש"ע הראהו לי אמר לו חזור לאחורך הלך וישב בסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הן אומרים תשש כחו כיון שהגיע לדבר אחד אמרו לו תלמידיו רבי מנין לך אמר להן הלכה למשה מסיני נתיישרה דעתו חזר ובא לפני הקב"ה אמר לפניו רבונו של עולם יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע"י אמר לו שתוק כך עלה במחשבה) גם הוא ניצר ע"י הכאת המית בסלע. הוי אומר, אנחנו מתפללים על הגשמת התורה ע"י משוי דברים. ע"י העמקה בתורה. ע"י עמל התורה. ללכת למצוא את המים ולהמתיקם לתלמידים. גם למי שקשה עליו לימודי בסלע, לטפטף לו מים עד שיבקע הסלע וישתה ממי הדעת. זהו הגשמת הגשם – יערוף כמטר (גשם) לקחי – התורה. זאת תפילתינו, שבצדקת התורה שצוה לנו משה, יחון השי"ת אותנו בחשרת מים.